

Helse- og omsorgsdepartementet

Postboks 8011 Dep.
0030 Oslo

Handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen 2007-2011

Det vises til brev fra Helse- og omsorgsdepartementet av 27.06.2006, vedrørende handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen 2007-2011, oversendt til Det medisinske fakultet ved NTNU med invitasjon til å komme med innspill og kommentarer.

Institutt for laboratoriemedisin, barne- og kvinnesykdommer, ved professor Vibeke Videm, har utarbeidet følgende uttalelse på vegne av Det medisinske fakultet:

”I hovedsak finner vi at utkastet til disposisjon er godt dekkende. Av tidmessige grunner har vi ikke hatt anledning til å sette oss inn i de foreslåtte handlingstiltakene på nettet.

1) Manglende fremheving av sammenhengen mellom kosthold og fysisk aktivitet

Innledningen og bakgrunnskapitlet i handlingsplanen siterer andre aktuelle handlingsplaner som fremhever sammenhengen mellom kosthold og fysisk aktivitet. En vesentlig svakhet ved vinklingen videre i disposisjonen for handlingsplanen er at kosthold omtales uten at dette i særlig stor grad er sett i relasjon til fysisk aktivitet. Med reduksjon av kostholdsrelaterte helseplager i befolkningen som et hovedmål (side 2) er det nødvendig å legge stor vekt på tiltak som kan demme opp for den økende forekomsten av overvekt, og dette målet vil ikke kunne nås uten at kostholdet i stor grad sees i sammenheng med energiforbruket. Det er fullt mulig å spise seg overvektig på et meget sunt og velbalansert kosthold hvis ikke energiinntaket står i forhold til energiforbruket. I listen over mål for kostholdet (punkt 3) bør det derfor inngå et punkt som dekker dette forholdet, for eksempel

- godt samsvar mellom energiinntak og energiforbruk

I det videre må det fremheves at dette lettest oppnås gjennom økning av fysisk aktivitet i alle aldersgrupper. God informasjon om kosthold kan ikke bare omfatte hva man skal spise, men også hvor mye. Mer fysisk aktivitet gir rom for mer matglede og mindre negativt fokus på vekt og slanking, og har en selvstendig helsegevinst. Det er viktig at dette samspillet blir tydelig for befolkningen, og det må derfor fremkomme i tiltakene under de ulike enkeltpunktene.

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7489 Trondheim	E-post: dmf-post@medisin.ntnu.no	Medisinsk teknisk forskningssenter, Olav Kyrres gt. 9	+47 73 59 88 59	Tone Merete Follum
	http://www.ntnu.no		Telefaks +47 73 59 88 65	Tlf: +47 73 59 01 50

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

2) Kommentarer til strategiene i handlingsplanen (punkt 4):

Ved vurdering av hvilke tiltak som kan forventes å være effektive vil det være viktig å sette seg grundig inn i erfaringer gjort i andre land og på andre områder med tilknytning til livsstil og holdninger (for eksempel røyking, alkohol).

Betydningen av individrettet informasjon om kosthold og livsstil når enkeltpersoner er i kontakt med helsetjenesten skal ikke undervurderes, men helsepersonell synes ofte dette kan være vanskelig å ta tak i. I samarbeid med for eksempel Sykepleierforbundet, Lægeforeningen etc. kan det utarbeides forslag til hvordan slik informasjon best kan gis.

3) Kommentarer til innsatsområdene (punkt 5):

Det er meget viktig at kostholdsbudskap fra myndighetene er tuftet på solid faglig grunnlag, slik det fremheves i punkt 5.1. Befolkningen oversvømmes av mindre seriøs informasjon, og det er av vesentlig betydning at den offisielle informasjonen gis et lettfattelig og lite ”sidrumpet” preg, for eksempel ved bruk av konsulenter fra reklamebransjen.

Punktene 5.3 og 5.4. De helsemessige konsekvensene av overvekt og overvekt som et økende problem også hos barn og ungdom må vektlegges i informasjonen til befolkningen. Informasjonen må fremheve samspillet mellom kosthold og fysisk aktivitet. Handlingsplanens fokus på barn og unge er viktig. Imidlertid formes disse gruppene i stor grad også av hva de eksponeres for i hjemmene, og tiltak vinklet mot familier/foreldre er derfor også vesentlige.

Betydningen av kunnskap om ernæring og helse i befolkningen er meget sentral, og det bør arbeides for at basal ernæringslære med konkrete læringsmål kommer inn i læreplanene for alle aktuelle personellgrupper som er angitt i punkt 5.9.

4) Andre forslag til tiltak:

Nettstedet www.matportalen.no bør videreutvikles og sikres fortsatt oppdatering. Informasjon om at nettstedet finnes bør bringes ut til befolkningen gjennom ulike kanaler. Det bør oppfordres til at interesserte benytter muligheten til å sende inn spørsmål, da disse gir verdifulle innspill om hva folk er opptatt av vedrørende kosthold. Svarene leses trolig av mange. Informasjonen som ellers finnes i matvaretabeller burde kunne legges ut på nettstedet slik at den blir lettere tilgjengelig.

I informasjonsarbeidet om kosthold, helse og fysisk aktivitet bør massemediene tas i mer aktiv bruk av de offentlige ernæringsmiljøene som motvekt til alle de useriøse bidragene. For eksempel kan korte ”reklameinnslag” i TV, på radio, på kino og i ukeblader benyttes, da dette er kanaler som kan forventes også å nå ungdom og andre viktige målgrupper.

Det kan utarbeides tips eller retningslinjer for mattilbud på arbeidsplasser og offentlige kantiner.

Brus- og sjokoladeautomater bør fjernes fra alle offentlige bygg, og sunne alternativer gjøres tilgjengelige.

Selv om gjennomsnittsinntaket av transfett i Norge er akseptabelt, er det grunn til å tro at det er betydelig høyere i enkelte grupper. Det bør derfor vurderes om reglene om tillatt innhold av transfett i matvarer som selges i Norge skal omgjøres i tråd med de danske reglene.

Avgiftspolitikken bør legges om slik at sunne varer gis et konkurransefortrinn. Billigere importfrukt- og grønnsaker må gjøres lettere tilgjengelig.”

Med hilsen

Stig A. Slørdahl
Dekanus

Anne Katarina Cartfjord
Fakultetsdirektør

Kopi: Institutt for laboratoriemedisin, barne- og kvinnesykdommer, DMF, NTNU
Professor Vibeke Videm, LBK, DMF, NTNU